

„Ez a hernyó augusztustól októberig, néha szelid időjárásnál novemberig szokott pusztítani, ekkor eléri teljes kifejlődését. A telet a földben még hernyó állapotban tölti el, tavasszal bábul és négy hét múlva kirepül a lepke. Ezeknek a hernyóknak nagy ellenségei az ichneumonidák és chalcididák, miért is pusztításuk rövid tartamu szokott lenni.“

Közli : *Péck Dezső.*

Vidéki levél.

A megyei erdőgondnoki intézményről.

Nyitra, 1889. július hó.

Havonként egyszer megkapom én is az „Erdészeti Lapok“-at, s minden ilyen alkalommal szorgalmasan utána nézek, nincs-e olyan cikk vagy „Vidéki levél“ benne, mely a megyei erdőgondnokok ügyes-bajos dolgaival foglalkoznék. Nem tudom, az én figyelmemet kerülte-e el, vagy pedig collegáim is csak olyanok mint én, ki csak akkor irok, ha elkerülhetetlen, denique eddig még erről a tárgyról nem olvastam semmit, pedig azok, kik hozzám hasonlóan a vármegyét szolgálják, sokszor irhatnának egyet-mást tapasztalataikról, a minek küszöbön levő államosításnál hasznát lehetne venni.

A tekintetes szerkesztő ur becses engedelmével tehát én kísértem meg elmondani azt, a mit saját kerületemben fontosnak tartok, de a mi, azt hiszem, más vármegyékben s más járásokban sem lehet közönyös.

Nyitravármegye községi erdeinek kezelése még nincs államosítva. A kérdés ugyan már fölvetetett a vármegye bizottsági ülésén még 2 évvel ezelőtt, de az eszme akkor nem ment keresztül, a „megyei autonomia“ kérdése miatt. Most azonban, midőn az administratio általános államosításának eszméje is oly nagy tért hódított, azt hiszem, ez a részletkérdés épen nem találna valami nagy akadályokra.

Meg kell azonban vallanom, hogy csupán magától a kezelés

államosításától én egyelőre még nem tudom azt az eredményt várni, a mit igen sokan hozzá fűznek.

Az egyének, kikre a községi erdők bizva lesznek, jobbak lehetnek mint a mostaniak, de a tisztí személyzet kérdésével nézetem szerint a feladatnak csak a kisebbik fele van megoldva, mert az erdőtiszt segédszemélyzet, vagyis jó erdőőrök nélkül majdnem semmit sem tehet.

Vegyük például az én kerületemet. Kezelésem alatt van 10.000 hold erdő 42 község határában, ugyanannyi birtokossal s összesen 45 erdőőrrel. Ezek közül szakvizsgázott 4, némi gyakorlati jártassággal bir 3, 33 községben pedig oly embereim vannak, kiktől alig lehet egyebet várni, minthogy időnként kísétáljanak az erdőbe. De ezt is csak akkor teszik, ha más dolguk éppen nincs. Mert erdőőrnek nálunk csak az kínálkozik, a kinek a munkához vagy nincs kedve, vagy pedig öregebb, hogy sem dolgozni tudjon.

Mit kezdjek már most én egyedül 35 községben ősszel vagy tavasszal, ha az ültetés ideje bekövetkezik? Erdőöreimre bizzam a munkát, a hol jelen nem lehetek?

Tapasztalataim ugyan elég biztatók, mert hisz akadt már közöttük olyan is, a ki 10.000 csemetét egy fél nap alatt kiültetett, de természetesen úgy, hogy egy gödörbe 20—30 darabot is betett.

Vagy a legeltetési tilalmakat tüzessem ki velük.

Ők az elsők, a kik fellázítják a községeket a „törvénytelen“ rendszabályok ellen, vagy a kik legjobb esetben azzal szelidítik meg a kemény parancsot, hogy „sohse féljete, ugy sem jelentek be senkit, a ki megszegi“. Megkísértettem több községre együttesen körvadászokat alkalmazni, de ezeket kiüldözik a községből, mert az nagyon erélyes nekik, „hisz még a birónak sem engedi meg a szabad — faizást“.

Szerény nézetem tehát az, hogy az államosításnál egy-

idejüleg az erdőőrök is kiveendők a községek kezéből. Legyenek az erdőőrök egészen függetlenek a községektől s ha csak lehetséges, idegen falubeliek, s meggyőződésem, hogy rövid pár év alatt, a kopár és tisztás területek be lesznek fásítva községeinkben, s más dolgaink is jobban mennek, mint most.

Egy második fontos kérdésnek tartom a csemetekertekét.

Ezen is segíteni kellene, mert tény, hogy a kincstár által adott csemeték nem felelnek meg a czélnak. El kell ugyan ismerni, hogy az erdőhivatalok e tekintetben a legelőzékenyebben járnak el velünk szemben; de mit ér az adományozó jóakarata, ha nekem például Ungvárról vagy Temesvárról kell a csemetét kapnom. Ez a csemete először is olyan drága, hogy a szállítási költségek által képezett árát az amugy is szegény községek nem viselhetik el. Aztán ritka eset, hogy a csemeték kellő időben érkezzenek meg. Az erdősités időszaka 1—2 hét, sokszor csak 1—2 nap, ezt elmulasztani, annak ki az ország másik feléből várja a csemetéjét, nem nehéz dolog. S ha nem is mulasztja el, egyszerre meg jön a csemete, mondjuk csak 10 község számára. Hogy legyen képes már most az erdész jelen lenni mindenütt az ültetésnél.

Pedig e bajon könnyen lehetne segíteni. Gondnokságom igénybe vesz az államtól évenként 150.000—200.000 csemetét, melynek költségeit, úgy tudom, az országos erdei alap fedezi. Nem lehetne például azt az összeget, mely erre esik, egy csemetekert felállítására fordítani, itt, hol felhasználtatnak a csemeték; vagy pedig egy már létesített csemetekertnek évenként 50—100 frt segílyt adni az országos erdei alapból, azzal a kötelezettséggel, hogy a termelt csemete fölött az állam fog a kerületen belül rendelkezni. Részemről igen nagy örömmel fogadnám el azt a feltételt is, hogy csemetekerteimből bizonyos számú csemetét állítsak rendelkezésre, ha az ültetendő magot ingyen adja a kincstár. A kir. erdőfel-

ügyelőségek könnyen ellenőrizhetnének ilyen esetekben. S azután, ha még államosítva nem is vagyunk, a közigazgatási bizottság utján mégis csak a ministerium felügyelete alatt állunk.

Talán ott, a hol az erdőszet már államosítva van, ezek a bajok nem forognak fenn, de nálunk még a csemetekérdés égető kérdés, melynek megoldása halasztást nem tűr.

A mi felső vármegyei hatóságaink és kir. erdőfelügyelő-ségeink rengeteg sokat várnak az erdőszítés terén működésünktől, e várakozásnak azonban megközelítőleg is csak úgy lehet megfelelni, ha a kellő számú ép csemete készletben van s azon a napon ültethető el, mely arra legalkalmasabb, nem pedig akkor, mikor az véletlenül megérkezik a vasuton.

Egyébként e sokféle baj daczára is azzal vigasztalhatom magamat, hogy a kezdet nehézségein, úgy a hogy, túl vagyunk. Az erdőszítési munkálatok lassan bár, de haladnak, nem olyan mértékben mint a rendszeres vagy ideiglenes gazdasági tervek előírják, de hova-tovább mindig jobban. Részemről különben azt tartom, nem is jó nagyon erőszakalni valamit, különösen kezdetben, a népen.

Jobb megértetni vele a czélt, s ha megkedvelte az erdőt, gyámolítani a gondozásban, mint karhatalommal szorítani olyanra, a minek hasznát még nem tudta, vagy nem akarta felismerni.

Én rábeszéléssel s az által, hogy soha sem voltam fukar a dicséretekben még a legkisebb elért eredmény után sem, ma már elértem, hogy az eddigelő legrenitensebb község az idén 15.000 darab csemetét ültetett ki a nélkül, hogy erről még csak tudomásom is lett volna. Csak a kész munka meg-szemlélését jöttek tőlem kérelmezni.

Az erdőgazdasági üzemtervek minden községben készek kerületemben, úgy hogy most már mindenütt a rendes kihasználás van folyamatban, s az erdei legeltetés is fokozatosan mind kisebb s kisebb térre szorul vissza.

A hol az erdei legelőt nem lehetett kellőképen korlátozni, ott részemről czélszerűbbnek láttam egy darab alkalmas területet legelő-erdőnek hasítani ki s erről külön üzemtervet készíteni. Csak azt nem tudom, hogy az ilyen üzemtervnek milyen szabályszerű formája van, s ezért valóban nagyon lekötelezne valamelyik szaktársam, ki birtokában van már ilyen jóváhagyott üzemtervnek, ha azt e lapok útján velünk is közölné. Én magam is beadtam már 3 ily munkálatot, de még jóváhagyva nincsenek s így nem is tudom, megfelelők-e.

Egy vidéki levél keretébe, ha nem is tücsköt-bogarat, de úgy hiszem mégis sok mindenfélét be lehet illeszteni; nem hagyom tehát említés nélkül ez alkalommal azt a roppant pusztitást sem, a mit sikon fekvő tölgyeseinkben az *Ocneria dispar* okozott. Mintegy 1200 holdnyi csererdőben egyetlen egy levél sincs a fákon, nemcsak, de még a levél kocsánja sem maradt meg, daczára annak, hogy deczembertől kezdve mintegy 3 *q*-nyi petecsomót szedtettem le s égettem el. Most már az irtásra természetesen gondolni sem lehet s egyedül az időjárásba helyezzük bizalmunkat, talán az segítségünkre jön.

Roppant mennyiségben lépett föl egy vadgesztenye csemetékertben az *Acronycta aceris* is, melyből töménytelen mennyiségű hernyót pusztítottak el. Ilyen évben nem csoda, ha az előre vetett árnyéktól is fél az ember. A tavasszal 60.000 drb ákácztot kaptam Szegedről s most tartok tőle, hogy ültetvényeimbe behoztam a paizstetüt, melynek föllépéséről e lapok útján értesültem. Eddig azonban még semmit sem tapasztaltam.

Ha ez a levelem megéri a nyomdafesték keresztségét, legközelebb a szintén kezelésem alatt álló gróf Forgách Károly-féle erdőkbén meghonosított mouflon-ról és a vad pulyka tenyésztéséről leszek bátor, a t. szerkesztőség engedelmével, egyet-más elmondani.

Boros Marcel.